

4

Forslag fra Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik om endringer av Grunnloven §§ 21 og 22. (Geistlige embetsmenn)

Til Stortinget

Forslag

Undertegnede fremmer følgende forslag til endringer av Grunnloven §§ 21 og 22:

§ 21 skal lyde:

Kongen vælger og beskikker, efter at have hørt sit Statsraad, alle civile og militære Embedsmænd. Disse skulle, før Beskikkelse finder Sted, sværge eller, hvis de ved Lov ere fritagne for Edsaflæggelse, høitideligen tilsige Konstitutionen og Kongen Lydighed og Troskab; dog kunne de Embedsmænd der ei ere norske Borgere, ved Lov fritages for denne Pligt. De kongelige Prinser maa ei beklæde civile Embeder.

§ 22 skal lyde:

Statsministeren og de øvrige Statsraadets Medlemmer samt Statssekretærene kunne, uden foregaaende Dom, afskediges af Kongen, efterat han derom har hørt Statsraadets Betænkning. Det samme gjælder for de Embedsmænd, som ere ansatte ved Statsraadets Kontorer eller ved Diplomatiets eller Konsulatvæsenet, civile Overøvrigheds-Personer, Regimenters og andre militære Korpsers Chefer, Kommandanter i Fæstninger og Høistbefalende paa Krigsskibe. Hvorvidt Pension bør tilstaaes de saaledes afskedigede Embedsmænd, afgjøres af det næste Storting. Imidlertid nyde de to Trediedele af deres forhen havde Gage.

Andre Embedsmænd kunne ikkun suspenderes af Kongen, og skulle da strax tiltales for Domstolene, men de maa ei, uden efter Dom, afsættes, ei heller, mod deres Vilje, forflyttes.

Alle Embedsmænd kunne, uden foregaaende Dom, afskediges, naar de have naaet en ved Lov fastsat Aldersgrænse. Det kan bestemmes ved Lov at visse Embedsmænd, der ei ere Dommere, kunne udnevnes paa Aaremaal.

Begrunnelse

I løpet av de siste ti år har det vært flere reformer i Den norske kirke. Et viktig utgangspunkt for disse ble lagt ved Stortingets behandling av St.meld. nr.

40 (1980–1981). Ved denne debatten ble det av flere sterkt understreket at Den norske kirke må betraktes å være et trossamfunn. I tiden som har fulgt, og gjennom de politiske vedtak som er fattet om Kirkens organisering og trossmessige innhold, har det gjentatte ganger blitt understreket fra Stortinget at Kirken må ha større frihet og selvstendighet. Kirkeloven av 1996 bygger på de prinsipper som Stortinget la til grunn ved denne behandlingen. En naturlig konsekvens førte til at ansettelsesmyndigheten av sogneprester og enkelte andre prestestillinger ble flyttet fra Kongen i Statsråd til bispedømmerådene ved kgl.res. av 17. juni 1988. De kirkelige organ har gjennom sin praksis vist at de ivaretar dette ansvar på en betryggende og god måte.

Også ved behandling av Ot.prp. nr. 50 (1986–1987) har Stortinget vist tillit til de kirkelige organer når det gjelder avgjørelse av læremessig karakter.

Biskop og prost er sentrale stillinger i Den norske kirke som også kan ha innflytelse på læremessige avgjørelser i Kirken. Biskoper og prosters oppgave er ikke først og fremst å være statlige embetsmenn, men å være Kirkens åndelige ledere. Slike ansettelser må derfor sies å høre inn under et trossamfunns indre anliggender. Reformarbeidet de siste årene har gitt Kirken organer til å gjennomføre en slik ansettelsesprosess. Overføring av ansettelsesmyndighet av biskop og prost til kirkelige organ vil være et viktig og naturlig steg i Kirkens selvstendighet og vil være med på å understreke at Den norske kirke først og fremst er et trossamfunn.

Det foreslås at «geistlige» strykes i Grunnloven §§ 21 og 22. Dette vil føre til at det ikke lenger er Kongen i Statsråd som utnevner biskoper og proster, og at denne heller ikke kan avskjedige personer i slike stillinger. Endringen vil medføre behov for endringer i kirkeloven, eller at det gis bestemmelser til denne med hjemmel i kirkeloven, lov av 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke. Det vil også være naturlig å vurdere om praksis i tilsettingsprosedyren av proster justeres slik at det gjennom denne tydelig kommer fram at prostens arbeidsområde er knyttet til en større region enn det sogn hvor vedkommende er prest.

Endringsforslaget av Grunnloven vil ikke føre til oppløsning av statskirkeordningen som sådan.

Stortinget, den 26. september 2000

Arne Lyngstad

Elsa Skarbøvik

Referert i Stortingets møte 28. september 2000.
«Forslaget blir under presidentens ansvar å be-
kjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på
første, annet eller tredje Storting etter neste valg.»

Kirsti Kolle Grøndahl
president

Signe Øye
sekretær